

Економічна теорія та історія економічної думки

УДК 338.45.01

Видобора В.В.

кандидат економічних наук, доцент

Одеський національний економічний університет

ФАКТОРИ ЕКОНОМІЧНОГО РИВКА В КРАЇНАХ АЗІЙСЬКОГО РЕГІОНУ

У нинішній період економічного розвитку, Азія є одним із регіонів, що відрізняється найбільшим динамічним розвитком і потенціалом. Чисельність населення регіону становить понад 1,6 млрд осіб, що дорівнює 22% від усього світового населення. Вклад Азії в світовий економічний розвиток упродовж останніх років перебільшує 50%. Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону забезпечили 2018 р. понад 40% світового ВВП, на них припадає третина світового експорту товарів, вони споживають більше 40% виробленої світової енергії [1] й надалі ці показники зростають. Тому вивчення досвіду економічного розвитку азійських країн на основі дієвої промислової політики має високий рівень актуальності з огляду на можливість його імплементації та адаптації до українських реалій.

З метою виявлення ключових чинників, які сприяли економічному зростанню азійських країн (Китаю, Сінгапуру, Гонконгу та Південної Кореї) упродовж ХХ ст. і початку ХХІ ст., проведено кореляційно-регресійний аналіз залежності стану розвитку економіки від низки макроекономічних показників.

Для аналізу обрано наступні змінні: валовий внутрішній продукт у поточних цінах, млрд дол. США (y); експорт товарів і послуг, % ВВП (x_1); частка промисловості у ВВП, % (x_2); рівень інфляції, % (x_3); залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ), % від ВВП (x_4); валові заощадження, % до ВВП (x_5); частка страхових та фінансових послуг у експорті, % (x_6) (табл. 1).

Таблиця 1

**Параметри моделі визначення кореляційного зв'язку між ВВП
країн Азійського регіону і факторами впливу**

Рік	ВВП у поточних цінах, млрд дол. США	Експорт товарів і послуг, % ВВП	Частка промисловості у ВВП, %	Рівень інфляції, %	Залучення ІІІ, % від ВВП	Вілові заощадження, % до ВВП	Частка страхових та фінансових послуг у експорті, %
	<i>y</i>	<i>x1</i>	<i>x2</i>	<i>x3</i>	<i>x4</i>	<i>x5</i>	<i>x6</i>
<i>Китай</i>							
1960	59,72	4,3	44,4	15,3	-*	24	-
1965	70,44	3,6	35,1	0,9	-	32	-
1970	92,6	2,5	40,3	-2,6	-	34	-
1975	163,43	4,7	45,4	-1,1	-	33	-
1980	191,2	5,9	48,1	3,8	0,03	33,8	8,0
1985	309,5	8,3	42,7	10,2	0,5	35,3	6,5
1990	360,9	13,6	41,0	5,7	1,0	36,7	3,9
1995	734,6	18,0	46,8	13,7	4,9	39,5	9,7
2000	1211,0	20,9	45,5	2,1	3,5	35,7	0,2
2005	2286,0	33,8	47,0	3,9	3,5	46,0	0,9
2010	6087,0	27,2	46,5	6,9	4,0	51,3	1,7
2015	11062,0	21,4	40,8	-0,003	2,2	45,4	3,4
2020	14723,0	18,5	37,8	0,6	1,4	44,5	4,1
<i>Сінгапур</i>							
1960	0,70	162,8	16,4	0,3	-	25	-
1965	0,97	123,2	22,2	1,1	-	26	-
1970	1,92	126,0	26,9	1,5	4,8	26,3	0,4
1975	5,63	137,1	31,2	2,9	5,2	29,7	0,4
1980	11,90	202,0	34,9	11,1	10,4	33,8	1,1
1985	19,16	152,2	32,2	0,8	5,5	41,6	1,0
1990	36,14	177,2	30,9	4,7	15,4	43,7	0,7
1995	87,81	181,1	31,5	3,2	13,6	50,6	15,5
2000	96,07	188,4	32,5	3,9	16,1	46,4	9,2
2005	128,81	225,2	31,4	1,9	15,1	43,6	11,6
2010	239,81	198,0	26,6	1,1	23,1	50,6	14,6
2015	308,00	178,4	24,3	3,1	22,7	44,0	16,2
2020	340,00	176,2	24,4	-2,9	25,7	40,2	20,4
<i>Гонконг</i>							
1960	1,32	83	-	2	-	-	-
1965	2,44	68,8	-	2,4	-	-	-
1970	3,80	93,2	-	8,9	1,3	-	-
1975	10,05	83,4	-	4,5	3,8	-	-
1980	28,86	88,7	-	15,8	2,5	-	-
1985	35,70	103,9	-	5,4	-0,7	-	-
1990	76,93	117,3	-	7,6	4,3	-	-
1995	144,65	126,2	-	4,1	4,3	30,7	12,1

2000	171,67	126,0	12,1	-3,4	41,1	32,0	15,8
2005	181,57	177,5	8,5	-0,2	22,6	32,9	14,3
2010	228,64	205,3	6,8	0,3	36,2	30,9	17,3
2015	309,38	195,9	7,1	3,6	58,5	24,9	19,6
2020	346,59	176,7	6,3	0,6	33,9	25,5	35,0
Південна Корея							
1960	3,96	2,6	17,3	12,9	-	25,0	-
1965	3,12	7,1	23,3	4,7	-	25,0	-
1970	9,01	11,4	24,8	14,8	0,7	25,0	-
1975	21,78	22,7	26,7	23,7	0,0	25,5	5,4
1980	65,4	28,4	32,1	24,7	0,1	25,1	1,0
1985	101,3	26,9	34,0	4,0	0,4	32,0	-0,3
1990	283,37	25,0	36,3	10,1	0,4	39,0	0,04
1995	566,58	25,7	36,5	7,0	0,4	37,7	0,3
2000	576,18	33,9	34,8	1,0	2,0	33,9	1,1
2005	934,9	35,3	34,2	1,0	1,5	33,8	1,9
2010	1144	47,1	34,1	2,7	0,8	35,0	2,6
2015	1466	43,0	34,2	3,2	0,3	36,3	2,4
2020	1638	36,4	32,6	1,3	0,6	36,1	5,2

Джерело: складено автором за даними [2].

* тут і далі в таблиці: дані за відповідний рік відсутні.

Здійснений аналіз (табл. 2) дозволив виявити, що для різних країн, яку було розглянуто, важливими у економічному зростанні, вираженому у ВВП в поточних цінах, мають різні показники.

Таблиця 2

Результати кореляційно-регресійного аналізу (ймовірність $\alpha < 0,05$,

N = 13)

Змінна	Коефіцієнт кореляції, r	Множинний коефіцієнт кореляції, R	Коефіцієнт детермінації, R^2	Нормований R^2	Стандартна помилка	Критерій Фішера, $F_{кр.}$	Критерій Фішера, $F_{розрах.}$	Критерій Стьюдента, $t_{кр.}$	Критерій Стьюдента, $t_{розрах.}$	Р-значення
Китай										
x_1	0,474	0,474	0,225	0,154	126,17	4,67	3,186	2,18	1,785	0,102
x_2	-0,315	0,315	0,099	0,017	347,13	4,67	1,208	2,18	-1,099	0,295
x_3	-0,284	0,284	0,081	-0,003	247,28	4,67	0,967	2,18	-0,983	0,347
x_4	0,244	0,244	0,060	-0,026	782,95	4,67	0,699	2,18	0,836	0,421
x_5	0,660	0,660	0,436	0,384	148,32	4,67	8,495	2,18	2,915	0,014
x_6	0,064	0,064	0,004	-0,086	431,77	4,67	0,046	2,18	0,213	0,835
Сінгапур										
x_1	0,440	0,440	0,194	0,120	1,084	4,67	2,641	2,18	1,625	0,132

x_2	-0,183	0,183	0,033	-0,055	6,928	4,67	0,379	2,18	-0,616	0,551
x_3	-0,371	0,371	0,137	0,059	10,61	4,67	1,753	2,18	-1,324	0,212
x_4	0,895	0,895	0,800	0,782	1,898	4,67	44,071	2,18	6,639	0,000
x_5	0,563	0,563	0,317	0,255	3,263	4,67	5,105	2,18	2,259	0,045
x_6	0,911	0,911	0,829	0,814	1,963	4,67	53,485	2,18	7,313	0,000
Гонконг										
x_1	0,915	0,915	0,838	0,823	0,315	4,67	56,813	2,18	7,537	0,000
x_2	0,745	0,745	0,555	0,514	5,617	4,67	13,692	2,18	3,700	0,004
x_3	-0,486	0,486	0,236	0,166	6,590	4,67	3,396	2,18	-1,843	0,092
x_4	0,880	0,880	0,774	0,754	0,868	4,67	37,689	2,18	6,139	0,000
x_5	0,823	0,823	0,678	0,649	1,344	4,67	23,149	2,18	4,811	0,001
x_6	0,960	0,960	0,922	0,915	0,911	4,67	130,36	2,18	11,418	0,000
Південна Корея										
x_1	0,793	0,793	0,629	0,596	8,156	4,67	18,680	2,18	4,322	0,001
x_2	0,522	0,522	0,273	0,207	25,72	4,67	4,126	2,18	2,031	0,067
x_3	-0,636	0,636	0,404	0,350	16,66	4,67	7,472	2,18	-2,733	0,019
x_4	0,355	0,355	0,126	0,046	277,45	4,67	1,583	2,18	1,258	0,234
x_5	0,694	0,694	0,482	0,435	23,22	4,67	10,23	2,18	3,198	0,008
x_6	0,543	0,543	0,295	0,231	77,24	4,67	4,597	2,18	2,144	0,055

Джерело: власні розрахунки автора.

Зокрема, на ріст ВВП різних країн у період 1960–2020 рр. істотний вплив мали:

1) Китай – валові заощадження, що спрямовані на розвиток внутрішнього попиту.

2) Сінгапур – залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) та експорту страхових та фінансових послуг у експорті. Це підтверджує положення про можливість стрімкого росту економіки Сінгапуру за рахунок іноземних інвестицій та орієнтації на розвиток нематеріального виробництва, зокрема сфери фінансових та комерційних послуг.

3) Гонконг – можливість росту економіки, згідно з моделлю, обумовлена зростанням експорту товарів і послуг, промисловості, залучення прямих іноземних інвестицій, валових заощаджень та частка страхових та фінансових послуг у експорті.

4) Південна Корея – зростання економіки визначається обсягами експорту товарів і послуг, валових заощаджень. Разом із тим, вона досить чутлива до інфляційних процесів, які негативно впливають на ріст ВВП.

Таким чином, швидкий економічний розвиток досліджуваних азійських країн пов'язаний із гнучкістю державної політики щодо структурної перебудови економіки на високотехнологічній основі, розвитком зовнішньої торгівлі, заснованому на експортно-орієнтованій економіці, а також створенні сприятливого клімату для іноземних інвестицій та розвитку фінансового сектору економіки, а також формування достатніх заощаджень, які за сприятливого інституційного середовища трансформуються в інвестиції, сприяючи подальшому економічному росту.

Література:

1. Несененко П.П., Поліщук В.О. Сучасний стан, місце та роль КНР у світовій економіці. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2020. № 1 (72). С. 191–202.
2. The World Bank data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/> (дата звернення: 29.01.2022).